

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Göteborgs universitet
Rektor
rektor@gu.se

Utbildningsdepartementet

Delredovisning försöksverksamhet med samverkan kring praktknära forskning

Göteborgs universitet har tillsammans med universiteten i Karlstad, Umeå och Uppsala fått i uppdrag av regeringen att under perioden 2017-2021 bedriva en försöksverksamhet med praktknära forskning i syfte att stärka den vetenskapliga grunden i såväl skola och förskola som i lärar- och förskolläro-utbildningen. Uppdraget ska redovisas årligen, senast den 1 mars. I föreliggande rapport redovisas hur Göteborgs universitet, dels i samverkan med de tre andra ansvariga lärosätena, dels lokalt har arbetat med försöksverksamheten under 2017 och inledningen av 2018.

Rapporten (diarienummer V 2017/334) har föredragits vid möte med universitetsledningen den 26 februari 2018.

Eva Wiberg
Rektor

Maria Jarl, ordförande
samordningsnämnden för lärarutbildning

Delredovisning försöksverksamhet med samverkan kring praktikinära forskning, Göteborgs universitet

Göteborgs universitet har tillsammans med universiteten i Karlstad, Uppsala och Umeå fått i uppdrag av regeringen att under perioden 2017-2021 bedriva en försöksverksamhet med praktikinära forskning i syfte att stärka den vetenskapliga grunden i såväl skola och förskola som i lärar- och förskolläraryrket. Uppdraget ska delredovisas årligen, senast den 1 mars. I föreliggande dokument redovisas hur Göteborgs universitet, dels i samverkan med de tre andra ansvariga lärosätena, dels lokalt har arbetat med försöksverksamheten under 2017 och inledningen av 2018.

Nationell samordning av försöksverksamheten

Uppdraget att planera och genomföra en försöksverksamhet med samverkan kring praktikinära forskning är omfattande. Kärnan i uppdraget är att vi lokalt vid våra respektive lärosäten, och i löpande dialog med skolhuvudmännen, ska utveckla och pröva olika modeller för samverkan kring praktikinära forskning. Därutöver ska vi samordna försöksverksamheten mellan våra respektive lärosäten vilket innefattar regelbunden kontakt, kommunikation och löpande avstämning om hur försöksverksamheten fortlöper.

Vi ansvarar också för att försöksverksamheten dokumenteras och utvärderas och för att sprida dokumentation och resultat av utvärderingarna för att möjliggöra överföring, och därmed användning av, samverkansmodellerna till andra lärosäten och skolhuvudmän.

Vidare ingår att bjuda in andra intresserade lärosäten att medverka i försöksverksamheten. Medverkande lärosäten ska knytas till ett av de ansvariga universiteten och vi ska sträva efter geografisk spridning bland de deltagande lärosätena och efter att inkludera lärosäten med skilda utbildningsutbud och erfarenheter av regional samverkan i försöksverksamheten.

Avsiktsförklaring och huvudmannaråd

De fyra ansvariga lärosätena har kommit överens om att samordna försöksverksamheten med utgångspunkt i en gemensam avsiktsförklaring. I avsiktsförklaringen deklarerar vi att försöksverksamheten är av nationellt intresse och har långsiktiga målsättningar. Den innehåller en definition av praktikinära forskning inom ramen för försöksverksamheten och identifierar tre övergripande områden inom vilka olika modeller för samverkan kring praktikinära forskning ska utvecklas och prövas. Avsiktsförklaringen beskriver också avseende organisation för genomförande att vi ska etablera en nationell samordningsgrupp för fortlöpande samordning, att samverkan mellan deltagande lärosäten och skolhuvudmän ska regleras genom lokala avtal eller överenskommelser och att en gemensam utvärdering ska genomföras.

Rektorerna för de fyra ansvariga universiteten har vidare bildat ett huvudmannaråd, vars första möte ägde rum den 9 februari 2018, och som ska sammanträda årligen under försöksperioden.

Nationell samordningsgrupp

En nationell samordningsgrupp bestående av företrädare med ledningsansvar för lärutbildning vid de ansvariga universiteten samt av projektledare/motsvarande med ansvar för att operativt utforma försöksverksamheten lokalt vid de ansvariga lärosätena bildades vårterminen 2017. Den nationella samordningsgruppen planerar att ha möten tre till fyra gånger per termin, och den har träffats regelbundet sedan i mars 2017. Ordförandeskapet i

samordningsgruppen alternerar årligen, under läsåret 2017/2018 innehas det av Uppsala universitet. I samordningsgruppen ingår från respektive lärosäte följande personer:

Göteborgs universitet	Maria Jarl, ordförande samordningsnämnden för lärarutbildning Magdalena Taube, projektledare/motsvarande
Karlstads universitet	Jessica Eriksson, dekan lärarutbildningsnämnden Michael Tengberg, projektledare/motsvarande
Umeå universitet	Johan Lithner, vicerektor lärarhögskolan Kristina Hansson, projektledare/motsvarande
Uppsala universitet	Elisabet Nihlfors, dekan fakulteten för utbildningsvetenskaper Lars Olsson, projektledare/motsvarande

Under 2017 har samordningsgruppens möten i huvudsak ägnats åt interna diskussioner och erfarenhetsutbyte kring den lokala utformningen av försöksverksamheten, samt åt samtal med regeringens särskilda utredare Cecilia Christersson avseende utredningen Ökad samverkan kring praktikinära forskning för stärkt vetenskaplig grund i skolväsendet (Dir. 2017:27). Samordningsgruppen presenterade försöksverksamheten på ett möte inom ramen för Nationell samling för läraryrket på Utbildningsdepartementet den 25 september 2017 och på SUHF:s lärarutbildningskonferens den 19 oktober 2017. Samordningsgruppen presenterade försöksverksamheten för ledningen för Skolforskningsinstitutet den 30 januari 2018 och på mötet diskuterades också gemensamma beröringspunkter mellan försöksverksamheten och institutets verksamhet.

År 2018 kommer dialogen med nationella aktörer med intresse för och beröringspunkter med försöksverksamheten att fördjupas. Möten med lärarnas fackliga organisationer, och deras studerandeorganisationer, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Friskolornas riksförbund är inplanerade under våren.

Inbjudan till intresserade lärosäten

I oktober 2017 initierade samordningsgruppen en gemensam inbjudan att anmäla intresse för att medverka i försöksverksamheten. Inbjudan, som undertecknades av rektorerna, skickades till samtliga lärosäten med examenstillstånd för lärarutbildning. Tjugosex av tjugooåta lärosäten inkom med intresseanmälningar. Inkomna intresseanmälningar behandlades av samordningsgruppen i november 2017 och efter avstämning med rektorerna bjöds intresserade lärosäten in till samverkan med ett av de ansvariga universiteten enligt nedan:

Göteborgs universitet	Högskolan i Borås, Chalmers tekniska högskola, Gymnastik och idrottshögskolan, Högskolan Kristianstad, Jönköping University
Karlstads universitet	Högskolan i Halmstad, Linköpings universitet, Högskolan Väst
Umeå universitet	Högskolan Dalarna, Luleå tekniska universitet, Mittuniversitetet, Mälardalens högskola, Örebro universitet
Uppsala universitet	Högskolan i Gävle, Kungliga musikhögskolan, Linnéuniversitetet, Lunds universitet, Malmö universitet, Stockholms universitet/Kungliga tekniska högskolan, Södertörns högskola

Inledande möten mellan respektive ansvarigt universitet och medverkande lärosäten har skett under perioden december 2017 – februari 2018.

Löpande kommunikation och utvärdering

För löpande kommunikation och informationsspridning har vi etablerat och nyligen publicerat en gemensam webbplats: www.ulfavtal.se. Den gemensamma webben, som administreras av Uppsala universitet, är under utveckling. Härifrån hänvisas vidare till de lokala webbsidorna för försöksverksamheten vid respektive universitet. Vi planerar att knyta kommunikativ kompetens till den nationella samordningsgruppen i syfte att förstärka de kommunikativa insatserna.

För den gemensamma utvärderingen av uppdraget har samordningsgruppen tagit initiativ till en gemensam upphandling. Upphandlingen genomförs av upphandlingsenheten vid Göteborgs universitet (med fullmakt från universiteten i Karlstad, Uppsala och Umeå). I förfrågningsunderlaget har vi betonat vikten av att utvärderingen har såväl en formativ som en summativ karaktär, samt att den ska vara en del av den löpande kommunikationen rörande försöksverksamheten. Vid dags dato har anbudstiden gått ut och beredning av inkomna anbud pågår. Planerad utvärderingsstart är vårterminen 2018.

Lokal utformning, Göteborgs universitet

Vid Göteborgs universitet planeras och genomförs försöksverksamheten i nära samarbete med Göteborgsregionens kommunalförbund (GR) och Göteborgs Stad. I föreliggande avsnitt beskrivs försöksverksamhetens lokala ledningsorganisation, det hittillsvarande arbetet med att utveckla och pröva samverkansmodeller och det nyligen initierade samarbetet med Högskolan i Borås, Chalmers tekniska högskola, Gymnastik och idrottshögskolan, Jönköping University och Högskolan Kristianstad.

Lokal ledningsorganisation

Avsiktsförklaringen anger att försöksverksamheten lokalt ska regleras genom avtal eller överenskommelser mellan medverkande lärosäten och berörda skolhuvudmän. Avtalen/överenskommelserna ska bland annat reglera hur den gemensamma ledningsorganisationen för försöksverksamheten ska se ut samt hur man inom försöksverksamheten ska prioritera och fördela resurser mot bakgrund av gemensamma målsättningar och visioner.

Vid Göteborgs universitet utgör Lärarutbildningens samverkansråd den arena som åsyftas i avsiktsförklaringen. Lärarutbildningens samverkansråd är ett forum för strategiska diskussioner mellan akademien och skolväsendet och samverkansrådet består av representanter på ledningsnivå för Göteborgs universitet, Göteborgsregionens kommunalförbund och Göteborgs Stad. Lärarutbildningens samverkansråd inrättades genom beslut av Göteborgs universitets styrelse i juni 2016 och inledde sitt arbete i december 2016.

Lärarutbildningens samverkansråd är ett beredande och rådgivande organ. Frågor som diskuteras och hanteras av samverkansrådet, däribland den här aktuella försöksverksamheten, och som föranleder beslutsfattande ska tas vidare av respektive part för beslut inom den egna organisationen. För Göteborgs universitets räkning innebär det i första hand beslut av rektor eller Samordningsnämnden för lärarutbildning (SOL). SOL är ett universitetsgemensamt organ

med övergripande uppdrag att – med tillvaratagande av universitetets samlade kompetens – strategiskt utveckla, samordna och övergripande kvalitetssäkra lärarutbildningen.

Lärarutbildningens samverkansråd kom våren 2017 överens om att utse en tredelad operativ projektledning för försöksverksamheten och att den operativa projektledningens arbete ska ledas och samordnas av universitetets projektledare.

Projektledare vid Göteborgs universitet, Magdalena Taube, rekryterades genom en intern intresseanmälan för uppdrag som projektledare för försöksverksamheten med samverkan kring praktisknära forskning (PERM 2017/4).

Projektledare utsågs också av Göteborgsregionens kommunalförbund och Göteborgs Stad. Projektledare vid Göteborgsregionens kommunalförbund är Sandra Svensson. Projektledare vid Göteborgs Stad är Mats Widigsson. Sammantaget har gruppen en bred kompetens med relevans för försöksverksamheten, såsom erfarenhet av att driva hållbara utvecklingsprojekt på regional nivå, av att vara kombinerad doktorand/lärare i skolan samt erfarenhet av ALF-finansierad forskning inom hälso- och sjukvården.

Projektledningens uppdrag

Den operativa projektledningsgruppen påbörjade sitt arbete i augusti 2017. I oktober 2017 kom samverkansrådet överens om att projektledningens uppdrag under 2017, och inledningen av 2018, bestod i att fokusera på kommunikativa insatser och på att sprida information om försöksverksamheten, såväl inom universitetet som hos berörda huvudmän. Vidare ombads projektledningen att samla in tidigare erfarenheter av redan existerande samverkan kring praktisknära forskning, eller därtill närliggande samverkansområden, för att mot bakgrund av dessa formulera övergripande rekommendationer till samverkansrådet gällande hur det mer konkreta arbetet med försöksverksamheten ska läggas upp och vilka samverkansmodeller som ska prövas inom dess ram.

En central utgångspunkt för de samverkansmodeller som ska utarbetas inom försöksverksamheten är att de ska bygga vidare på goda exempel och tillvarata de erfarenheter som finns av redan etablerade samverkansaktiviteter inom området samtidigt som de ska vara nytänkande och utveckla och pröva nya modeller. Ytterligare en utgångspunkt är att aktiviteterna och modellerna ska ske inom de tre huvudsakliga områden som identifieras i avsiktsförklaringen.

Den operativa projektledningen har löpande avstämningar med Maria Jarl, ordförande samordningsnämnden för lärarutbildning Göteborgs universitet, Jan Mellgren, verksamhetschef Göteborgs stad och Fredrik Zeybrandt, utbildningschef Göteborgsregionens kommunalförbund (GR) och redovisar regelbundet arbetet för Lärarutbildningens samverkansråd.

Projektledningens arbete

Projektledningen arbetade hösten 2017 med kartläggning av de erfarenheter kring praktisknära forskning och de samverkande strukturer som bedöms vara av betydelse för det fortsatta arbetet med den lokala utformningen av försöksverksamheten i Göteborgsregionen. Kartläggningen skedde genom samtal och möten med olika aktörer och grupper såväl inom universitetet som inom Göteborgsregionen. Utbildningschefer, samt berörd personal inom förskola, grundskola och gymnasieskola informerades om försöksverksamheten genom att projektledningen medverkade på träffar med flera av de nätverk med företrädare för skolverksamheterna som organiseras av Göteborgsregionens kommunalförbund.

För att kunna få en överblick av tidigare erfarenheter kring praktikhäns forskning och de samverkande strukturer som finns i Göteborgsregionen valde projektledningen att arbeta med ett så kallat snöbollsurval, ett målinriktat urval där ett möte leder vidare till nästa. Sammanlagt har gruppen genomfört ett 30-tal sådana möten.

I syfte att identifiera ytterligare erfarenheter från samverkan kring praktikhäns forskning med betydelse för verksamhetsutveckling distribuerade också projektledningen en webbenkät under oktober 2017 till utbildningsnätverk inom Göteborgsregionens kommunalförbund samt till tidigare och nuvarande doktorander inom forskarskolan för utbildningsvetenskap och lärande (CUL). CUL är en fakultetsgemensam forskarskola vid Göteborgs universitet.

Vidare presenterade projektledningen försöksverksamheten vid CUL:s årliga höstkonferens, den 24 oktober. Projektledningen har också arrangerat två seminarier. Det första seminariet ägde rum den 7 november då berörd personal inom skolväsendet, samt Göteborgs universitet, bjöds in till ett frukostseminarium på Göteborgsregionens kommunalförbund. På seminariet presenterades försöksverksamheten och deltagarna fick komma med inspel genom att i grupper diskutera och svara på frågan "Vad behövs för att praktikhäns forskning ska ske på jämlika villkor mellan skolväsende och akademi?"

Det andra seminariet ägde rum den 4 december på Göteborgs universitet. Seminariet vände sig till forskare/lärare vid universitetet som bedriver, eller har stort intresse av, praktikhäns forskning inom skola och förskola. Förutom kortare föredrag av forskare med stor erfarenhet av samverkan kring praktikhäns forskning anordnades också ett panelsamtal där deltagarna diskuterade hur förutsättningarna för samverkan på lika villkor mellan akademien och skolväsendet ser ut idag, och vilka förändringar som behöver göras för att få till stånd samverkan på mer likvärdiga villkor.

Genom kartläggningsarbetet har projektledningen identifierat tre aspekter som är av särskild vikt gällande samverkan kring praktikhäns forskning. Aspekterna, vilka har framförts av företrädare för akademien såväl som av företrädare för förskole- och skolverksamheterna, kan i korthet beskrivas som att det för det första måste finnas en ömsesidighet och en jämlikhet i praktikhäns forskning. För det andra behöver förskolechef/rektor ha en tydlig och uttalad roll för att samverkan ska bli långsiktigt hållbar. För det tredje är villkor för medelsförvaltning av stor betydelse. Ett gemensamt ägarskap skulle bidra till att utjämna den maktasymmetri som beskrivs, samt stärka förtroendet mellan parterna genom transparens och öppenhet.

Kommande förslag till övergripande modell

Vid tidpunkten för den här rapportens skrivande pågår arbete med att ta fram ett övergripande förslag till modell för Göteborgs universitets samverkan med Göteborgsregionens kommunalförbund och Göteborgs Stad kring praktikhäns forskning inom försöksverksamheten, vilken ska presenteras för Lärarutbildningens samverkansråd den 5 mars 2018.

Förslaget till modell innebär i korthet att utlysning av medel för praktikhäns forskning, i förslaget kallat ULF-ansökan, är det nav kring vilket försöksverksamheten kommer att byggas och samverkansstrukturerna utformas och utvecklas. De krav som parterna ställer på varandra inom försöksverksamheten synliggörs i de kriterier för ansökan som kommer att anges i utlysningstexten, och genom en så kallad projektöverenskommelse som undertecknas av rektor/förskolechef förbinder sig parterna att efterleva de krav som uttrycks i kriterierna i det konkreta genomförandet av projektet. Modellen tar sin utgångspunkt i gemensamma mål och visioner som uttrycks i en avsiktsförklaring mellan Göteborgs universitet och, under förutsättning att de lever upp till de åtaganden som kommer att preciseras, de kommuner som

ingår i Göteborgsregionens kommunalförbund; Tjörn, Stenungsund, Lilla Edet, Alingsås, Ale, Kungälv, Lerum, Göteborg, Partille, Härryda, Öckerö, Mölndal och Kungsbacka. Vår målsättning är att den gemensamma avsiktsförklaringen ska vara undertecknad före sommaren 2018.

Samarbete med medverkande lärosäten

Som angivits ovan har Göteborgs universitet, inom försöksverksamhetens ram, inlett samarbete med Högskolan i Borås, Chalmers tekniska högskola, Gymnastik och idrottshögskolan, Jönköping University och Högskolan Kristianstad.

Samarbetet initierades vid ett möte den 5 februari 2018. På mötet deltog från Göteborgs universitets sida Eva Wiberg, rektor, Fredrika Lagergren Wahlin, vicerektor med ansvar för samverkan, Maria Jarl, ordförande samordningsnämnden för lärarutbildning och Magdalena Taube, projektledare. Medverkande lärosäten deltog med en till fyra representanter, samtliga med ledningsansvar för lärarutbildning och/eller utbildningsvetenskaplig forskning alternativt företrädare för lärosätets ledning.

På mötet presenterades Göteborgs universitets hittillsvarande arbete med försöksverksamheten och medverkande lärosäten delgav sina förutsättningar för samverkan och sina förväntningar på samarbetet. Därefter följde en gemensam och framåtblickande diskussion om syftet och de långsiktiga målsättningarna med samarbetet, även förutsättningarna för samarbetet och de kommande arbetsformerna diskuterades.

Det bestämdes att medverkande lärosäten ska skriva varsin PM som beskriver lärosätens lokala förutsättningar och ambitioner för medverkan i försöksverksamheten, liksom tidigare erfarenheter och styrkor och misslyckanden, med utgångspunkt i en mall som anger rubriker och de frågeställningar som ska beskrivas och besvaras framtagna av Göteborgs universitet. Även Göteborgs universitet ska skriva en PM som beskriver de lokala förutsättningarna och det hittillsvarande arbetet. Vidare beslutades att ett nytt möte ska äga rum inom en snar framtid med utrymme för gemensamma diskussioner om såväl målsättningar och förutsättningar för samarbetet som konkreta samarbetsformer.

Vad händer härnäst?

Under våren 2018 kommer samarbetet med de medverkande lärosätena successivt att fördjupas med målsättningen att senast i juni 2018 kunna underteckna överenskommelser om samarbete mellan Göteborgs universitet och respektive lärosäte.

Parallellt fortgår arbetet med att utforma och påbörja implementeringen av den övergripande modellen för Göteborgs universitets samverkan med Göteborgsregionens kommunalförbund och Göteborgs Stad kring praktisknära forskning inom försöksverksamhetens ram. Vår målsättning är att en övergripande avsiktsförklaring mellan Göteborgs universitet och skolhuvudmännen i Göteborgsregionen kan undertecknas senast i juni 2018. Vidare planeras en första utlysning av medel för praktisknära forskning senast i augusti 2018. Utlysningen planeras ske i två steg, genom ett skissförfarande och en fullständig ansökan, kring vilka vi skapar samverkande strukturer för att möjliggöra att verksamheternas frågeställningar ställs i fokus.

Vidare kommer en budget för medelsanvändning inom försöksverksamheten att upprättas. Initiala diskussioner om medelsanvändning har förts i Lärarutbildningens samverkansråd. Vikten av medfinansiering från medverkande parter har betonats och stöds av de tre ingående parterna.

